

(IKA 5 LABAS)

ANG MGA pangungusap na iyon at pag-amu-amo ni Tommy na dati-rati'y tulad sa balsamong sa sugat ng damdamin ni Fany ay madaling nakapagpapalubag loob, ay tila isang kagamutan ngayong wala nang bisa.

Lalong tumingkad ngayon sa dibdib ng mananayaw ang pagmamahal na inihandog ni Mamerto. Sawá na siya sa gayong pagpapalagay ni Tommy na matapos siyang alglahin at pagbuhatan ng kamay ay aahwing tulad sa isang sanggol at pangangakuan.

Kung sa bagay ay talagang pasasa si Fany sa salapi. Lahat ng kanyang maibigan ay walang liwag na ipinagkakaloob ni Tommy. datapuwa't ngayon ngang lubusan niyang makilala si Mamerto at marinig dito ang isang pagpapalagay na sa ganang kanya'y tunay na nagbubuhay sa puso, ay nagpasimula siya, si Fany, na mangulila sa isang buhay na matahimik.

Nguni't hindi rin naman nawagliti sa isip ni Fany ang mapanganib na kaligayahang nabubuo ngayon sa kanyang diwa. Labis niyang nakikilala si Tommy. At narinig pa niya rito ang pagbabala, kaya kailangan ang isang masusing pag-aaral at pag-iingat sa kanyang binabalak.

Sunod man ang lahat ng kanyang maibigan kay Tommy, ay isinaloob ni Fany ang paglayo at pagpapalit ng palad. Hindi lamang salapi ang kanyang hinahangad sa isang lalaki. Kung tunay mang isa siyang bulaklak na ang halimuyak ay masansang na tulad sa "dama de noche", ay babae rin naman siyang may puso at masakim sa pag-ibig. Ang kanyang kinakasama'y hindi niya sarili. Malikot itong tulad sa bubuyog na kung saan-saang talulot humihimlay, at ang pag-uugaling iyan ni Tommy ang nagbunsod kay Fany maging matimbang ang pag-ibig na handog ni Mamerto.

—Ano Fany, —ang tila pamumukaw ni Tommy nang makaraan ang ilang sandaling hindi pagsagot at pagkilos ng kanyang tamuneneng sa pagkaupong nakayuko at waring may iniisip. —Ayaw mo bang magbihis? Hindi ka ba sasama sa akin?

At nang hindi pa rin natitinag si Fany sa kanyang malalim na pag-iisip, ay buong siglang niyakap ni Tommy at saka pinupog ng halik.

—Come on... forget everything and let's be gay... —ang dugtong pa ni Tommy. —Hindi man ako nagtagumpay sa aking lakad ka-

ngina, ay marami naman akong tinalo kagabi. Magbihis ka na.

Nang bitiwang ni Tommy ang kawatan ni Fany, ay humarap ito at ang sabi:

—Sa tuwi-tuwi na ay ganyan ka... matapos mo akong pagbuhatan ng kamay, ay aamuin mo ako at pangangakuan nang kung anu-ano. Ano Tommy ang palagay mo sa akin? Bata ba akong musmos na walang damdamin? Nagagawa mo ba sa ibang babae ang iyong ginagawa sa akin?

Bumulalas nang tawa si Tommy. Nagtindig siya at lumakadlakad sa harapan ng silyang kinauupan ni Fany.

—Huwag mong damdamin ang aking pananakit sa iyo, —bilang tugon ni Tommy. —Sa lahat ng aking kinakasama ay ikaw lamang ang itinatangi ko. Nagbubuhay man ako ng kamay sa iyo ay dagli ko namang ginagamot ng aking mga labi ang pasa ng iyong kawatan. Nguni't sa iba...aba, hindi basta gulpi ang kanilang inaabot sa akin kung ako'y nagagalit at hindi ko pa sila sinisipot ng isang linggo.

—Samakatuwid ay utang na loob pang ipinakilala mo sa akin ang kalupitang ito.

Sandaling pinagmalas ni Tommy si Fany. Nakasukok sa dalawang lukbutan ng pantalon ang kanyang mga kamay na parang may sinisinag sa mukha ng kanyang kulasisi, at nang hindi niya kayang lurukin sa sarili ay saka nagsalita:

—Mukhang nagtataka ako ngayon sa iyo... Dati-rati, matapos nating magbangay ay hindi mo ako tinatanong. Nguni't ngayon ay parang walang halaga sa iyo ang aking pag-aanyaya at maging ang sinabi kong pagbili natin ng relo ay tila hindi mo ikinagagalak. Bakit ba? Maaari bang ako naman ang mag-usisá?

—Ikaw na ang bahalang sumagot. Talagang hindi ako maaaring magpatuloy sa buhay na ito kung lagi mo na lamang akong sasaktan. Kung sa akalá mo'y

pagbigat ako sa iyo, ay iwan mo ako at walang samaan ng loob. Sa ganya'y maaari ka pang maanalagi sa piling ng iba mong kasintahan at mababawasan pa ang iyong mga gugulin.

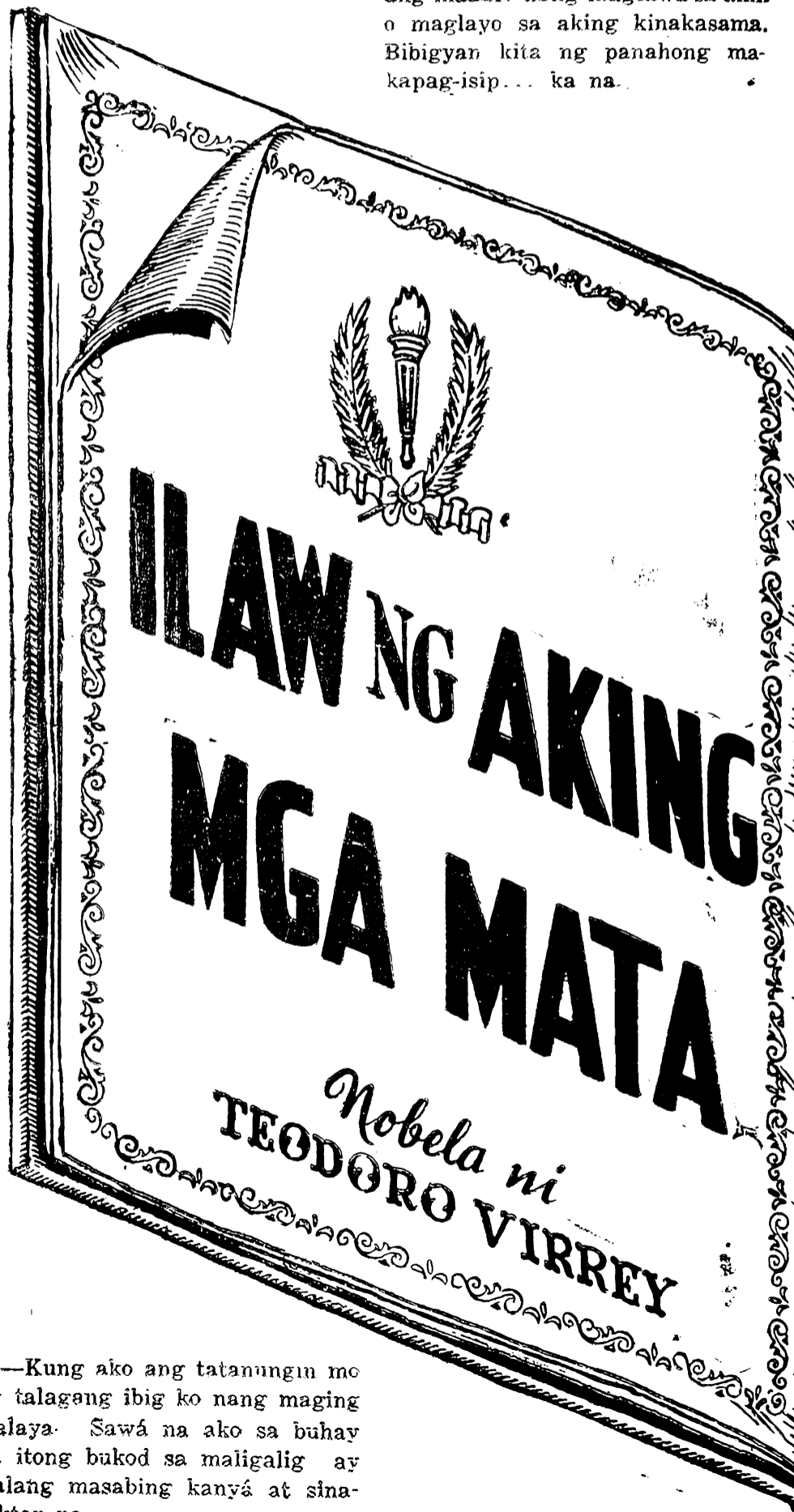
—Nakapagtataka Fany... Hindi ba't salapi ang hanap mo at siyang nagpapaligaya sa iyo?

—Siyang tunay, nguni't ngayon ko nakilalang ang salapi ay lumilipás din at ang tanging mahalaga ay pag-ibig, pagmamahal at pagtingin.

—Napupuna kong malaking lubha ang ipinagbago mo ngayong maging kasintahan ka na ng isang ulol na musiko... Tila ibig mong lumayo sa akin ngayon...

Muling nanguhimlim ang mukhang mabagsik ni Tommy. Buong talim na ipinako nito ang kanyang mga mata sa mukha ni Fany at saka matapos pagtiimin ang mga bagang ay umaagling ang mga lilid na kinuyom ang dalawang kamay.

—Mag-ingat ka, Fany... Huwag kayong makipaglaro sa kamatayan— anghihinga-hingang sabi ni Tommy.— Kapag humiwalay ka sa akin, ay alam mo na, nilagdaan ninyong dalawa nang lalaking sasamahan mo ang iyong hatol. Walang babaing makagawá sa akin nang ganyan. Ako at hindi babae ang maaaring lumayo. Wala rin namang lalaki ang maaari nang magtawá sa akin o maglayo sa aking kinakasama. Bibigyan kita ng panahong makapag-isip... ka na.

—Kung ako ang tatanungin mo ay talagang ibig ko nang maging malaya. Sawá na ako sa buhay na itong bukod sa maligalig ay walang masabing kanyá at sinasaktan pa.

Maririin ang paang inihakbang ni Tommy. Lumisan siyang nag-iinit ang buong katawan, samantalang si Fany naman ay naiwanang sa ayos ay may buo nang balak tungkol sa kanyang suliranin.

Nang makapanaog na si Tommy, ay dali-daling nanungaw si Fanny. Sinundan niya nang tingin kung saan napatungo si Tommy pagka't ibig niyang matiyak kung umalis nga. At nang matanaw ni Fany sumakay sa taksi si Tommy ay nag-iisip na nag-balik sa kanyang silid.

Talagang ipinasiya na ni Fanying layuan si Tommy. Ang pagkakataong inihahandog sa kanya ni Mamerto ay isinaloob niyang hindi niya dapat pabaya. Nguni't ngayong mapaloob siya sa silid at mapasandig sa malambot na silyon ay hindi niya akalaing tila naging mahirap sa kanya ang

Isang Balak Ang Binuo Sa Puso At Gunam-gunam, Nguni't Balak Na Nabitin Sa Matinding Agam-agam.

pagsasagawa ng kanyang kapasiyahan. Dati siyang malakas ang loob sa paghiwalay sa kanyang kinakasama. Hindi niya kailanman pinanghinayang ang panahong ginugol niya sa piling ng lalaking natuwa sa kanyang alindog. Datapuwa't ngayo'y hindi niya malaman kung bakit gayon na lamang ang kanyang pangamba.

At ang pagtatalong iyon ng kanyang isip, ay may pinagbabatayan si Fany. Mangyari'y hindi si Tommy katulad nang lalaking napahinang na sandali sa kanyang puso. Si Tommy ay may isang pangungusap at sadiya namang malupit. Ang sabihin ni-

to'y ginagawa at hindi miminsang nasaksihan niya, ni Fany, na humarap sa panganib nang walang pangamba.

Si Tommy, ay isang taong nakikilala ng marami, nguni't tinatawanan naman nang lalong nakarami. Lahat nang paningin ng mga alagad ng batas ay laging nakapako sa kanya pagka't lubhang kahinahinala ang kanyang ginagawang pamumuhay. Hindi naman mayaman si Tommy, nguni't nabubuhay na tulad sa isang prinsip. Lagi siyang magara. Marami siyang kalaguyo at panauhin siya gabi-gabi nang mga bahay sayawan at panggabing liwaliwan.

Ang totoo ay hindi na miminsang dinakip si Tommy at napa harap sa pagsisiyasat, nguni't madulas si Toming tulad sa isang palos, kaya hindi siya maipagsakdal. Walang maibuhay sa kanya at ang lahat ay lumalabas na bintang lamang. Mangyari'y natakot sa kanya ang karamihan. Walang makapaglakas-loob na sumaksi laban sa kanyang marumal na gawain.

Si Tommy ay isang pusakal na mandarambong. Ang limpak-limpak na salaping ginugugol niya'y buhat sa kanyang mga inaabatan. Sinomang lapitan niya't tumangging magbigay ay agad niyang sinasaktan at kung magkaloob namang lumaban ay kanyang inuutas.

May ilang tauhan din si Tommy na bukod sa katulong sa mga pangungulimat ay kasing tigas din ng loob niya. Ilan na sa kasama ni Tommy ang nahulog sa kamay ng maykapangyarihan, nguni't sinoman sa kanila'y hindi isinangkot si Tommy, pagka't ang takot nila rito'y higit sa pangigingilag nila sa hustisya. Ang paniwala nila'y maaabot sila ng mga kamay ni Tommy kulob na ito'y makulong sa bilangguan.

Mahaba ring oras ang nakaraan bago napagpasiyahan ni Fany ang gagawin. Kinilala niya ngayon ang malaking panganib ng kanyang buhay kung lantaran niyang lalayuan si Tommy.

Isang liham ang ginawa ni Fany at saká maingat na itinago. Isinaloob niyang ibigay kay Mamerto ang liham na iyon sa gabi ng kanyang pagsasayaw.

Labis ni Fany nakikilala kung sino si Tommy, kaya minarapat niyang sumulat. Binulaan na siya ni Tommy at upang ilayo sa anomang hinala'ito ay sumulat nga siya. Alam niyang walá man sa kabaret si Tommy ay hindi rin mawawalan ng kinatawag lihim na nagmamasid sa kanyang mga ikikilos.

Maghapon nuong hindi sumilay si Tommy sa tahanan ni Fany. Lalo pang nagtinging ang kanyang paniwala, ni Fanny na may sama ng loob ang kayang kinakasama.

At nang magtungo na si Fany sa kanyang pinaglilingkurang bahay aliwan, ay hindi rin niya nasilayan ang animo ni Tommy. Gayon man ay lalo siyang nagingat. Natitiyak niyang may mga mata ruong nandilat nang pagtingin sa kanya. at upang ilayo sa anomang paghihinala, ay isang kamanayaw at katapa'ang loob ang

(Sundan sa pahina 70)

—Come on... forget everything and lets be gay... ang dugtong pa ni Tommy.

Haw Ng Aking Mga Mata

(Buhay sa pahina 27)

binulungan ni Fany.

—Tayo Maring sa ating silid bihisan at mayroon lamang akong sasabihin sa iyo. —mungkahi ni Fany.

—Bakit pa sa silid-bihisan?

—Mahalaga ang ibig kong itung mo sa akin.

Nagtindig si Maring at nagtuloy sa silid bihisan, at nang makaraan ang ilang sandali ay sumunod naman si Fany.

—Bakit ba, ano bang importante ang ibig mong sabihin? —agad usisa ni Maring nang mapaloob si Fany sa silid bihisan.

Nagpalinga-linga muna si Fany

at nang matiyak na sila'y walang ibang kasama ruon ay saka panas na nagsalita:

—Tulongan mo ako. Maring-ibig ko nang humiwalay kay Tommy.

—At kay Mamerto ka na sasama?

—Oo. Talagang luka na ako kapag tinanggihan ko pa ang magandang hangarin ni Mamerto.

—Sa palagay mo ba'y liligaya ka sa piling ni Mamerto? Masuhod kaya niyang lahat ang iyong luho?

—Maaring kapos sa salapi si Mamerto, nguni't ako naman ay hindi katulad ngayong kung ibig siputin ni Tommy ay saka lamang nagkakamit ligaya. Si Mamerto'y magiging akin lamang. Alam mo

Ilang Sutyap Sa Buhay Ni Donya Teodora Alonso

Sa maikling paglalarawan ay naipakilala ni Dr. Rizal ang kadakilaan ng isang ina: "Ang pag-ungali ay nahubog sa turo ng aking ina nuong mga araw ng aking kamusmusan." Sadiyang mapakad si Dr. Rizal sapagka't nagkaroon siya ng isang inang mabait, matalino at marunong lumingap sa kanyang mga anak!

Si Donya Teodora Alonso ay nabuhay sa tangkilik at pag-aaruga ng kanyang mga magulang na sina Lorenzo Alberto at Brigida Quintos. Ang kanyang ama ay naging delegado sa kapuluangan ng matataas na tao (Cortes). Ang isa niyang kapatid na lalaki ay nakapag-aral sa Europa, marunong ng wikang Aleman, Ingles, Kastila at Pranses, at nagtamo ng "Knight of American Order of Isabel the Catholic."

Ang unang naging guro ni Donya Teodora Alonso ay ang kanyang ama. Makaraan ay nag-aral siya sa Sta. Rosa College sa Manila. "Ang aking ina," anang sulat ni Rizal kay Propesor Fer-

dinand Blumentritt nuong 1888, "ay isang babaing nag-iwi ng pambihirang talas ng isip, malawak ang kanyang nalalaman sa pagsulat (literatura) at bigit na marunong siya ng Kastila kaysa akin. Mahusay siya sa matematika at nakapagbasa ng maraming aklat."

Si Donya Teodora Alonso ay ikinasal kay Don Francisco Mercado ng Binyang, Laguna, nuong 1848 at nagkaroon sila ng labing isang anak, dalawa ang lalaki at siyam ang babae. Si Don Mercado ay tanyag na magsasaka samantalang si Donya Alonso ay isang "malakas" na mangangalakal.

Ang buhay at mga nagawa ni Donya Teodora Alonso, ang ULIRANG INANG nagkaloob sa atin ng isang banyang nagpakasakit at nagbuwis ng sariwang dugo nang dahil sa bayan, ay sadiyang karapatdapat sa papuri at pagdakila ng lahat sa pagsapit ng maluwalathing ARAW NG MGA INA.

na naman ang ugali nating mga babae. Hindi ba't ganyan ka rin?

—Oo nga, nguni't ang inaala-ala ko lamang ay si Tommy. Hindi naman kaila sa iyo ang ugali ng taong iyan... Baka ka saktan, at kung hindi ka man pagbuhatan ng kamay ay baka lagi na lamang kayong guhihin niya.

—Tiyak na gagawin n. Tommy ang iyong sinabi, datapuwa't may paraan naman akong inisip.

—Ang taong ito'y parang ngayon lamang sa kanyang kinakasama... —ang walang paniwala'y sambot ni Maring. —makaliwas ka ba sa kalupitan ni Tommy.

—Oo. Pagsama ko kay Mamerto'y hindi na ako magsasayaw.

Maninirahan ako sa malayo at sa simula'y hihilingin ko kay Mamertong dadalaw'n na lamang niya ako hanggang sa dumating ang araw na tahimik na ang lahat na kami'y maaring magsama.

Matapos sukatin sa isip ni Maring ang balak ng kanyang kaibigan ay saka nagsalita:

—Kung sa bagay ay maari rin nga ang iyong sinabi, nguni't aywan ko... matalas ang pang-amoy ni Tommy at marami siyang galamay.

—Basta't tulongan mo ako.

—Aba oo, iyon lamang pala... alam mo namang tayong dalawa lamang ang magkasundo rito.

Ano ang ibig mong gawin ko? Hatago na ba kita?

DR. F. T. CASTANEDA

PAGKAHILO, PANGHIHINA, HAPO, Sakit ng DIBDIB at LIKOD, Sira ang REGLA, RAYUMA, ALTA PRESYON, Sakit na LIHIM, BALAT, Daanan ng IHI.

ORAS: Umaga—9:00-12:00; Hapon—4:00-6:00 Silid 308 Borja Bldg. (Pagitan ng Sine Dalisay at Avenue) Tel. 3-34-81 — Ask for 60-47

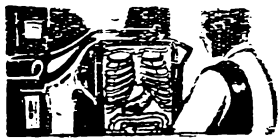
Aparato—X-Ray, Ultra-violet, Infra-red, Aerosol, Diathermy, Fluoroscopy

DR. ZACARIAS R. MARTIN

Tuberkulosis, Asma at mga sakit na Lihim, Karamdaman ng mga Babae at Bata, Rayos-X—Diathermia.

Oras: 9:00 A.M. — 3:00 P.M.

Tanggapan—Alcazar Bldg., Carriedo, Quiapo Rayos-X ng Baga at Puso sa Malaking Plaka #10.00

DR. S. D. GUTIERREZ

X-Ray sa mga nag-aanak (bata sa loob ng tiyan), Sakit sa Baga, Tisis, Sikmura, Apdo, Balat at iba pa. Libre ang konsulta at Patingin sa X-Ray 426 Avenida Rizal, Gusaling York Town. Tapat ng Cine Ideal.

DR. M. S. PURISIMA

Sakit sa BAGA—Sakit na LIHIM—sa BALAT, BATO, PANTOG at daanan ng IHI, Pagtisis, paggamot ng APENDICITIS, LUSLOS, BURKOL, LMURANAS, PUSTULA, TONSIL, ADENOID, PILAS ang LABI atbp. RAYOS-X Klinika: R-201 Central Hotel Bldg., Ave. Rizal-Azcarraga. Oras: 9:00-12:00 A.M. — 3:00-6:00 P.M.

DR. BERNARDO A. LIMLINGAN

POST-GRADUATE SA CORNELL UNIVERSITY Nagsanay sa Bellevue at N. Y. Hospital Espesyalista sa Puso, Baga, Sikmura, Atay, Bato Mataas na Presyon, Dugo, Sakit na Lihim, DON EUSEBIO BLDG., Silid 20, Kanto ng Carriedo, at P. Gomez

Para sa Paggamot ng: Paralysis, Rayuma, Pananakit ng balwang, Sakit ng Ulo, Pananakit ng Laman, Eksena, Nerbiyo at iba pang sakit kroniko —

Sumangguni kay M. M. PAGARIGAN

Lady Physiotherapist-Masseuse 27 Constanza (near España) Samp., Manila ORAS: 2-12 N.U. — 2-3 N.H. Katamtaman ang pabayad sa mga pasyente

DR. MARIANO L. MERCADO

6-Taon nagpakadalubhasa sa Berlin, Vienna, Paris at Nueva York Espesyalista sa Pagpapanaak, Sakit ng Babae, Balat, Sakit na Lihim at Operasyon sa sakit ng Tiyan. Oras: 9-12 n.u. — 2-6 n.h. Silid 310-311 Alcazar Bldg Carriedo, Quiapo, Manila Res. Tel. 6-78-75 — Off. Tel. 3-28-41

DR. B. S. REALICA

TUBERCULOSIS, HIKA, at MGA SAKIT SA DIBDIB, RAYOS-X, PNEUMOTHORAX—AEROSOL CLINICA SA QUIAPO: R-219 Dona Mercedes Bldg., Plaza Miranda 4-8 P.M. — Martes, Huwebes, Sabado — Tel. 3-34-14 CLINICA SA PASAY CITY — BOTICA ANGELES 22% Libertad, Tel. 5-18-45 — 4-7 P.M.: ARAW-ARAW SA UMAGA: Quezon Institute

KLINIKA SA BATA—DR. JOSE TALAG

NAGPAKADALUBHASA sa Madrid, Vienna, Berlin at Paris. Espesyalista sa karamdaman ng bata. Sa pagpapaluso at wastong pagpapasuso sa mga sanggol. Konsulta: 9-12 N.U.; 4:00-6:00 N.H. Klinika: 706 Quezon Blvd.

Cortal

MABILIS
LIGTAS
TIYAK

PINAPAWI ANG KIROT

Headache-Colds-Dengue-Transaso